

INDUSTRIA CASNICĂ TEXTILĂ – REPREZENTATĂ ÎN MUZEUL ÎN AER LIBER PRIN GOSPODĂRIILE DIN LISA (JUDEȚUL BRAȘOV) ȘI TILIȘCA (JUDEȚUL SIBIU)

prof. dr. Corneliu Ioan BUCUR
Isabella NIMIRCEAG

Unic prin dimensiunile sale, prin colecțiile de patrimoniu, muzeul în aer liber din Dumbrava Sibiului este „oglindea vieții”¹, a identității culturale, a civilizației tradiționale a poporului român. Muzeul nu este doar „adăpost al cledonilor trecutului”, ci a devenit un muzeu viu, care oferă fiecărei persoane posibilitatea de a-și cunoaște trecutul, adevărata identitate. Astfel, monumentele transferate și reconstruite în incinta muzeului nu sunt o simplă construcție, sunt o imagine a talentului, a creației și a credinței românilor.

De-a lungul timpului au fost întreprinse cercetări de depistare și achiziționare a unor unități și obiecte de inventar pentru organizarea grupei tematice a „industrii casnice textile”. Se continuă prezentarea meșteșugurilor tradiționale într-o manieră nouă, modernă, pentru a rezolva orice problemă, orice întrebare despre creația artistică tradițională. În anii 2005-2006 au fost reconstruite în muzeu, două monumente foarte importante pentru ilustrarea meșteșugului tradițional de prelucrare a cânepii și a lânii, din două zone etnografice diferite: Țara Oltului și Mărginimea Sibiului.

Totul a început în Țara Oltului, tărâm prin excelență românesc, una din cele mai vechi regiuni etnografice ale țării noastre. Situată la poalele Munților Făgăraș, într-un peisaj parcă predestinat păstrării și cultivării identității culturale a poporului român, Țara Oltului încă respiră tradiția ca pe o sevă binefăcătoare și dătătoare de speranță în fața schimbărilor contemporane ai căror martori suntem, cu sau fără voia noastră. În Lisa se spune că timpul și lucrurile aveau odinioară o altă valoare.

În acest spațiu se regăsește satul Lisa, vechi leagăn al meșteșugurilor populare tradiționale românești. Iarba din curte însemna blestem, sfârșit de istorie, sfârșit de destin. Chiar dacă, potrivit lui Octavian Paler, Lisa de azi nu mai seamănă cu Lisa de odinioară, datorită transformărilor inerente ale societății românești contemporane, ea continuă să își păstreze adevărata valoare tradițională într-un cadru creat special pentru păstrarea obiceiurilor și meșteșugurilor care au stat la baza identității culturale a neamului românesc: Muzeul în aer liber din Dumbrava Sibiului.

Gospodăria de prelucrare a cânepii din satul Lisa (județul Brașov) din cadrul Muzeului în aer liber, este situată în sectorul de prelucrare a fibrelor vegetale, completând gama de meșteșuguri tradiționale deja existente în patrimoniul muzeal. Gospodăria tradițională din Lisa este definită de casa de locuit și șura polifuncțională, a cărei reprezentare în muzeu, evident este identică cu cea *in situ*. Interiorul are ca particularități: mobilierul pictat, cuierile pictate pe care sunt așezate blyde, căncee și icoane pe sticlă lucrate de vestiții meșteri iconari din zona Făgăraș. Țesăturile de interior reprezentate din: păretare, ștergare lungi, ștergare de culme, ce prezintă un decor cu alesături cu motive geometrice și florale pe un fond viu, predominant fiind roșu, vin să prezinte în modul cel mai concret adevărata industrie casnică textilă și stilul

---

¹ Bucur, Corneliu, *Tratat de etnomuzeologie*, vol II, Sibiu, Editura „ASTRA MUSEUM”, 2004.

caracteristic zonei. Prelucrarea cânepii, meșteșug tradițional specific Țării Oltului, este ilustrat, deși nepracticat sub nici o formă, niciunde în spațiul românesc, devenind un instrument științific al domeniului textil.

Țesăturile lucrate în cadrul gospodăriei proprii au un rol foarte important în locuința tradițională, fiind elementele decorative cele mai însemnate².

Satul Tilișca, de unde provine gospodăria de prelucrare a lânii, este o așezare submontană formată din satul adunat, amplasat de-a lungul văii și zona fânațelor, compusă din colibe. Model al arhitecturii vechi din zonă, gospodăria impresionează prin interiorul bogat, cu multe țesături, care ilustrează hărnicia și talentul femeilor în confecționarea acestora. Prelucrarea lânii subliniază încă o dată ocupația principală a satului: păstoritu³. Lâna a avut o largă întrebuintare atât la confecționarea îmbrăcăminții cât și a țesăturilor de interior. Atât lâna cât și cânepa au stat la baza industriei casnice textile.

Întreaga tehnică de lucru, simțul artistic, identitatea, trăirea acestor meșteșugari, se regăsesc în totalitate în gospodăria din Lisa și Tilișca, transferate și reconstruite în muzeu. Faptul cel mai important este că, în cadrul manifestărilor organizate an de an, meșteșugul este redescoperit, publicul vizitator având ocazia să asiste la demonstrații practice meșteșugărești, care transformă spațiul expozițional într-un autentic atelier de creație populară, atelier menit să dea viață „elementelor” civilizației tradiționale. Așadar, în Muzeul Civilizației Populare Tradiționale „ASTRA”, în luna august a fiecărui an se desfășoară, *Festivalul Național al Tradițiilor Populare, Zilele Academiei Artelor Tradiționale, Târgul Creatorilor Populari și Olimpiada Națională „Meșteșuguri artistice tradiționale”*, aceste manifestări având rolul de a întregi imaginea civilizației populare tradiționale, unde creatorii și vizitatorii deopotrivă, întemeiază un act cultural viu. Vizitatorul nu rămâne indiferent în fața artizanilor, ci dimpotrivă se implică activ și afectiv în deslușirea unei taine necunoscute încă de ei. Gospodăria din Lisa și gospodăria din Tilișca, se integrează în actul cultural al muzeului, atât prin construcție, prin obiectele de inventar ale unui meșteșug tradițional, dar și prin găzduirea meșteșugarilor fibrelor textile, devenind o ramă a tabloului în care aceștia provoacă la cunoașterea unui act al civilizației tradiționale românești.

Muzeul Civilizației Populare Tradiționale „ASTRA”, dovedește prin actele culturale amintite, că acest destin al unui meșteșug tradițional, al unei culturi și civilizații românești, nu se va sfârși niciodată, dimpotrivă, va face ca și până acum eforturi de păstrare și transmitere a tradițiilor către generațiile de azi și de mâine, prin conservarea meșteșugului în sine, prin recunoașterea și valorificarea „Tezaurului umane vii”, adică a creatorilor populari, singurii în măsură să-l păstreze natural și viu.

---

² Țesăturile sunt confecționate din materii prime existente în gospodărie, având origine animală (lâna oilor) și vegetală (cânepa, inul). În ceea ce privește tehnica pregătirii firelor vegetale, în cazul celor de cânepă, după smulgerea plantelor de pe câmp, cânepa era pusă la topit în ochiuri de apă stătătoare, după care plantele se băteau la meliță, apoi se dărăceau, alegându-se firele pentru tors. Țesăturile erau realizate doar de femei, care se ocupau de cultivatul cânepii, pregăteau fibrele, țesau la război, croiau materialele și apoi le împodobeau. Culorile erau inițial naturale, obținându-se din diferite rădăcini, tulpini și flori sau insecte. Țesăturile erau folosite atât pentru uz, în gospodărie fiind așezate, de obicei, pe pat sau pe lada de zestre, fie în scopuri decorative. Existau și țesături care se foloseau în anumite ocazii, fiind legate de diverse ceremonii (naștere, nuntă, înmormântare). Cf. Virginia Teodorescu, *Industria casnică textilă*, în: „Cibinium 1974-1978”, Sibiu, 1979, pp. 194-196.

³ Prelucrarea lânii este un meșteșug de veche tradiție și presupune mai multe operații cum ar fi: tunsul oilor, spălutul lânii, scărmanatul și pieptănatul ei. Oile se tund la începutul primăverii, cu foarfeci primitive din fier. Lâna obținută se spală pentru a se curăța de „usuc” iar mai apoi se scarmană înainte de a fi pieptănată. Prin pieptănat se obțin firele tari și lungi și se utilizează piepteni, darace, dregla, perie sau hrebinca (unelte utilizate în Transilvania, Moldova, Oltenia și Muntenia). În Mărginimea Sibiului se folosește „scărmanătorul” sau „scaunul de pieptănat”. Cf. Marcela Focșa, *Prelucrarea lânii*, în: „Cibinium 1969-1973”, Sibiu, 1974, p. 224-228.

HOME TEXTILE INDUSTRY ILLUSTRATED IN THE OUTDOOR MUSEUM BY THE HOMESTEADS FROM LISA (BRAȘOV COUNTY) AND TILIȘCA (SIBIU COUNTY)

The traditional handicrafts of processing wool and hemp are illustrated in a new, modern manner by two very important monuments from different ethnographical areas: Țara Oltului and Mărginimea Sibiului.

The homestead illustrating the processing of hemp from Lisa village (Brașov county) from The Open Air Museum is situated in the thematic sector of processing and proceedings of leather and animals fibers for clothes and household objects, thus completing the range of traditional handicrafts from our museal patrimony.

The processing of hemp is a traditional and well known handicraft in Țara Oltului, is very representative, becoming a scientific instrument in the textiles areas of research.

Model of the ancient architecture of Mărginimea Sibiului, the homestead illustrating the processing of wool from Tilișca village (Sibiu county) strongly impress through the abundance of textiles which illustrates the talent and hardworking women in wool processing underlining again the main occupation of the village – shepherding. Both Homesteads from Lisa and Tilișca fits in the cultural act of the museum, so much through theirs architecture, object of inventory of a traditional handicraft and through hosting the textiles craftsmen, becoming a frame of the scene where the traditional craftsmen challenge the visitors to be aware of the traditional Romanian act of civilization.

Gospodărie de prelucrare a inului și a cânepii, Lisa, județul Brașov

Gospodărie-atelier de prelucrare a straielor vâltorite și date la dârștă, Tilișca, județul Sibiu

